

Byggbranschen

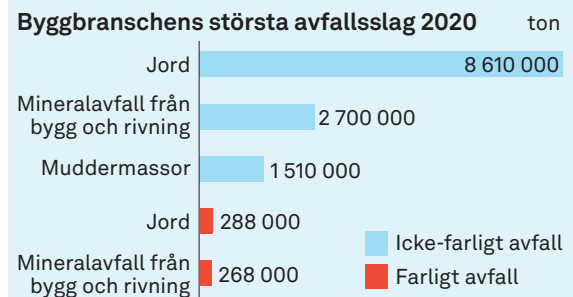
Med byggbranschen menas de verksamheter som ingår i F41-43 enligt Svensk Näringsgrensindelning, SNI. Branschen omfattar byggnation av bostadshus och andra byggnader, anläggningsarbeten av vägar, järnvägar, broar och liknande samt specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet, exempelvis rivning, markarbeten och bygginstallationer.

Byggbranschen genererade 14,2 miljoner ton avfall i Sverige 2020, varav 619 000 ton farligt avfall. Det motsvarar 1,4 ton avfall respektive 60 kilogram farligt avfall per person. Det avfall som uppkommer i branschen utgörs av såväl bygg- och rivningsavfall som kommunalt avfall, förpackningsavfall, el- och elektronikskrot med mera.

Främst jord och mineralavfall

De icke-farliga avfallsslag som uppkom i störst omfattning från byggbranschen 2020 var jordmassor, mineralavfall från bygg och rivning samt muddermassor.

De största mängderna farligt avfall var farligt jordavfall samt farligt mineralavfall från bygg och rivning. Farligt avfall utgör 4 procent av det totala avfallet i byggbranschen.

Icke-farligt mineralavfall från bygg och rivning utgörs främst av blandat bygg- och rivningsavfall men också utsorterade mineraliska byggavfallsfraktioner som betong, tegel, glas, kakel, klinker, gips och asfalt. Det farliga mineraliska bygg- och rivningsavfallet är avfall som innehåller farliga ämnen, exempelvis tjärasfalt och impregnerat träavfall. Avfallsslaget jord består av jord, sand och sten som schaktas bort vid byggnation och kallas därför ofta schaktmassor. Det farliga jordavfallet är vanligen jord som förorenats av tidigare industriella aktiviteter och utsläpp.

Rivning, nyproduktion och schaktning skapar avfall

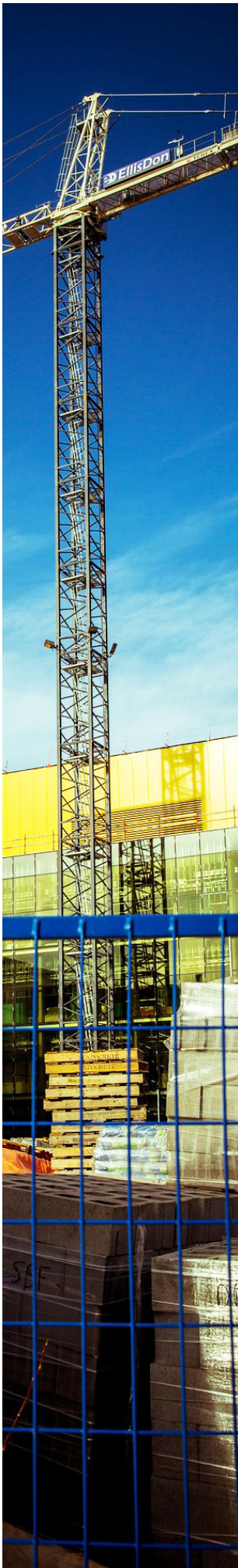
Olika typer av byggprojekt ger upphov till varierande mängder avfall.

Mer avfall genereras vid rivning än vid nyproduktion, där det mest är så kallat installationsspill. Från anläggningsarbeten uppstår stora mängder schaktmassor.

Avfall uppstår även i form av uttjänta fordon, maskiner, handverktyg och säkerhetsanordningar samt förpacknings- och förbrukningsmaterial.

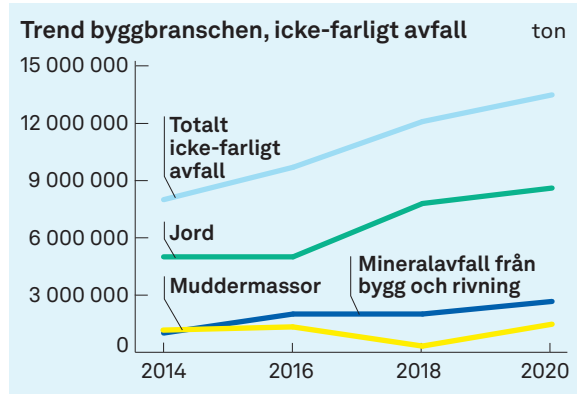
”Det är bekymmersamt att avfallsmängderna från bygg- och fastighetssektorn fortsätter att öka. Resurseffektiviteten måste öka samtidigt som det avfall som uppstår tas omhand för återvinning eller återbruk. Här behövs teknikutveckling och uppbyggnad av kapacitet i alla led.”

Marianne Hedberg,
miljöexpert på Byggföretagen

Avfallsmängderna från byggbranschen ökar

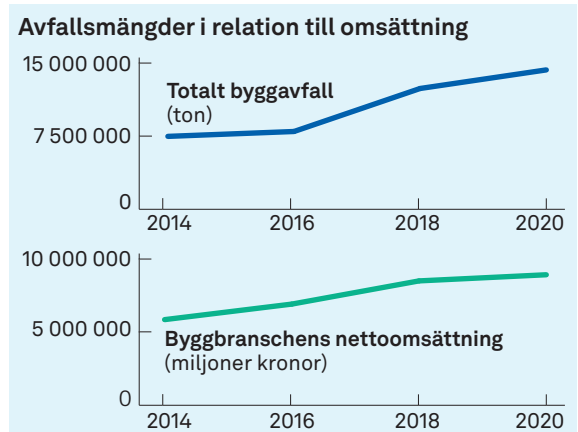
De totala avfallsmängderna från byggbranschen fortsätter att öka, även om ökningen var mindre mellan 2018 och 2020 än mellan 2016 och 2018. Icke-farliga jordmassor utgör en stor del och bidrar till den totala ökningen. Även muddermassor står för en stor del av ökningen mellan 2018 och 2020. Mängden muddermassor kan variera kraftigt till följd av vilka projekt som genomförs. Mängden icke-farligt mineralavfall från bygg och rivning och träavfall, som tidigare legat relativt konstant, har ökat sedan 2018 vilket ytterligare bidrar till att den totala avfallsmängden gått upp.

I samband med rapporteringsåret 2016 ändrades metoden för hur data om bygg- och rivningsavfall samlas in i den nationella avfallsstatistiken. Jämförelser längre tillbaka än 2016 kan därför vara missvisande.

Byggkonjunkturen påverkar avfallskurvan

Mängden avfall hänger i viss mån samman med uppdragsläget: i högkonjunktur uppkommer mer avfall än i lågkonjunktur eftersom fler rivningar och nybyggnationer genomförs. Totalt uppkom 14 procent mer avfall i byggbranschen 2020 än 2018. Mer än hälften av ökningen kan förklaras av ökade muddermassor. Under samma period ökade branschens nettoomsättning 5 procent enligt statistik från statistikmyndigheten SCB. Det kan också vara svårt att jämföra 2020 med tidigare år på grund av coronapandemin.

Det kan också vara svårt att jämföra 2020 med tidigare år på grund av coronapandemin.

Nya regler för källsortering av avfall

1 augusti 2020 trädde flera lag- och författningsändringar i kraft som påverkar byggbranschens avfall. Bland annat infördes ett krav på obligatorisk källsortering av sex fraktioner: trä, mineral (betong, tegel, klinker eller sten), metall, glas, plast och gips. Syftet med de nya kraven är att skapa rena avfallsströmmar som ger bättre förutsättningar för återvinning.

Branschorganisationen Byggföretagen ger ut Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning. Dessa har reviderats 2021 så att de omfattar lagändringarna.

MER INFORMATION

Miljö- och avfallsanalysenheten, Naturvårdsverket, 010-698 10 00
avfallsstatistik@naturvardsverket.se

Läs mer: [Naturvårdsverkets fakta om avfall](#)
[SCB:s statistikdatabas – Avfall, uppkommet och behandlat](#)

© Naturvårdsverket 2022

Text och utformning: SMED, Svenska MiljöEmissionsData

